

ארנונה על מחנות צה"ל

כלל הוא שרשות מקומית רשאית להטיל ארנונה על מחזיק בנכס בתחומה למימון הפעולות להן היא נדרשת על פי חוק. ואולם המושגים "נכס" ו"מחזיק" לצד הטלת ארנונה, מקבלים משמעות שונה כאשר אנו בוחנים זאת בהקשר של מחנות צה"ל

צה"ל? והאם צה"ל יצמצם שטחי אימונים על מנת להקטין את השטח "התפוס" על ידו? בעיה נוספת הנגרמת בשל הטלת ארנונה על מחנות צה"ל, היא גם נושא ביטחון המידע. ספק אם מי מקובעי המדיניות מעוניין כי בידי הרשויות המקומיות יהיה קיים מאגר מידע הכולל פרטים מסווגים של מחנות צה"ל - מיקומם, שטחם, השימוש שנעשה בכל חלק בהם וחשיפת גורמים אזרחיים לאמל"ח מיוחד ולסד"כ הצה"ל.

גם מלאכת השומה היא בעיה בפני עצמה. כלל הוא שארנונה מוטלת על נכס באבחנה תחילה אם הוא בניין או קרקע. מחנות צה"ל מלאים במתקנים ב"תחום האפור", מעין מבנים,

הרעיון המרכזי בהטלת ארנונה הוא השתתפות המחזיקים בנכסים - בין שהם תושבי הרשות בין שהם בעלי העסקים - בהוצאות העירייה שנועדו בעבורם כמו חינוך, פינוי אשפה, בריאות ועוד. התהייה באשר לחובת תשלום הארנונה מתעוררת בהקשר של משרד הביטחון, במיוחד סביב מעמדם לעניין חיוב

וכן בעניין סיווג הנכס - האם חדרו של רס"ר המחנה הוא משום "משרדים" כמשמעו בצו הארנונה?

המחלוקת בין הרשויות המקומיות ובין משרד הביטחון בשאלת החיוב בארנונה קיימת זה שנים רבות וישנן רשויות שלא עומדות מנגד. למשל עיריית פתח תקווה אשר בחודש יולי השנה הגישה תביעה נגד משרד הביטחון בטענה כי הוא חייב לה למעלה מ-15 מיליון שקל בגין תשלומי ארנונה. לטענת העירייה, משרד הביטחון מחזיק מספר נכסים בתחום העיר, בהם גם מחנה סירקין. ואולם בשנים 2009-2012, כך נטען, משרד הביטחון לא שילם את כל תשלומי הארנונה על הבסיס ועל הנכסים האחרים בעיר.

המצב שבו הרשות המקומית נקראת לתת שירותים ממשאביה העצמאיים, ומנגד ליתן פטורים מארנונה מבלי שתהיה לה שליטה על כל ההליך, מביא בין השאר למצוקה הכספית של הרשויות, שהרי הארנונה היא מקור תקציבן העיקרי.

דעתנו היא כי במקרה של מחנות צה"ל הפתרון הנכון הוא חקיקה ראשית שתקבע את הטלת שיטת החיוב בארנונה ברמה ארצית ולא פרטנית של כל רשות ורשות, בסכום קבוע עם קריטריונים אחידים שאינם תלויי שטח "מבנה" או "קרקע" ואינם קבועים לפי הסיווגים המקובלים בצו הארנונה לפי גחמה של רשות כזו או אחרת.

פתרון מעין זה יפתור מחד גיסא את המצוקה התקציבית של הרשות המקומית, ומאידך גיסא משרד הביטחון יוכל לכלכל צעדיו כאשר הוא מודע לתקציב ארנונה מוגדר וברור ללא גחמה של רשות כזו או אחרת. זאת ועוד, שיקולי הביטחון לא יושפעו משיעור הארנונה ובהכרח לא יזלוג מידע שיש בו כדי לפגוע בביטחון המדינה. ■

ארנונה של מחנות צה"ל, מוצבים ושטחי אימונים. גישה מוקצנת בעניין זה נקטה המועצה המקומית מגידל שמס, בהגישה תביעה נגד משרד הביטחון בדרישה לתשלום ארנונה בסך של 1.3 מיליון ₪ בגין מוצב צה"ל הנמצא על גבול סוריה.

עוד לפני קום המדינה, משרד הביטחון, ובכלל זה מחנות צה"ל, נהנו מפטור מלא ובעשרים השנים האחרונות מפטור חלקי. זאת בעקבות הוראות הפקודה המנדטורית "פקודת מסי העירייה ומסי הממשלה (פיטורין)", 1938 אשר פטרה את המדינה מהחובה לשלם ארנונה כללית על נכסיה לרשויות המקומיות. בשנת 1995 תוקן החוק המנדטורי ומאז חייבת המדינה בתשלום ארנונה כללית לרשויות המקומיות על נכסיה אם כי בשיעורים מופחתים מהחיוב המלא, וכך נהנים מחנות צה"ל מחיוב של רק 30% מחיוב ארנונה מלא.

מתעוררת השאלה האם פקודת העיריות חלה על מחנות צה"ל והאם מוצבי גבול הם "נכס" כמשמעו שם, והוא בר חיוב בארנונה כשיטת מועצה מקומית מגידל שמס. באותה מידה נשאלת השאלה האם ניתן לראות למשל בשטחי האימונים של צה"ל כ"קרקע תפוסה", ובהתאם, אין ניתן להתייחס לשטחים אשר נתפסים במהלך פעילות צבאית כדוגמת המקרים ב"צוק איתן".

תהייה זו מתעוררת מפני שאין ספק כי מחנות צה"ל אינם נכסים "קלאסיים" שבעליהם נהנה כלכלית מקיומם. ברוב המקרים הם אינם צורכים שירותים מהרשות המקומית. הם

אינם נמצאים בסמיכות ליישוב עצמו ומערכת הדינים שחלה שם שונה מהמערכת האזרחית.

הטלת ארנונה על מחנות צה"ל, ככל נכס "אזרחי" אחר מתעוררת כמה וכמה שאלות ציבוריות.

לכאורה ניתן לטעון שמאחר שהארנונה היא כעין מס, כפי שאין האזרח הפשוט יכול לפטור את עצמו מתשלום ארנונה לרשות המקומית משום שזו לא סיפקה לו שירות זה או אחר, גם אם שירות זה גמיע לו על פי דין, כך אין המדינה יכולה לפטור את עצמה מתשלום ארנונה שהוטל כדן על נכסיה רק משום שהעירייה לא מפנה עבודה אשפה.

אך במקרה של מחנות צה"ל הסוגיה מעט מורכבת. האם במסגרת שיקולי הביטחון יובאו גם עלויות הארנונה הגבוהות? כך למשל האם מפקד חיל האוויר צריך לשקול הקמת דתי"ק (מחסה מסוגן למטוסים) בשל עלויות הארנונה בהן יידרש